

Røða lögmanns í Brüssel

Til tess at siga frá aðalspurningunum, sum standast av møguligum føroyskum tilknýti til felagsmarknaðin, varð á fundi í Brüssel við felagsmarknaðarlondini 2. mars 1971 - áðrenn veruligar samráðingar um einstøku spurningarnar byrja - henda røða (her endurgivin á føroyskum) hildin:

Harra formaður

Eg eri fegin, sum leiðari í tí føroyska heimastýrinum, fyrri hovi, sum mær eg givið í stuttum at greiða frá teim aðalspurningum, sum komu upp í samband við møguligt tilknýti hjá Føroyum saman við Danmark í einum víðkaðum felagsskapi.

Tað eru tygum óivað greitt, at føroyskur búskapur nærum allur er treytaður av fiskivinnuni. Bert av útbyggja henda partin av búskapi okkara hevur tað verið gjørligt í hesum oyggjunum at skapa tilik livilíkindir, at tað hevur verið møguligt hjá nærum 40.000 íbúgvum at hildið uppi ein livistandard, sum kann metast við teirra í øðrum londum í Vestur-Europa.

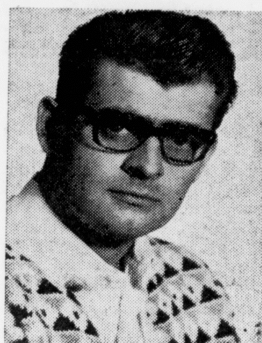
I öldir var fólkatalið í Føroyum bert 4-5000, og líkindini fyrri vøkstri í fólkatalinum vóru ongi fyrr enn mittskeiðis í seinastu öld, tá ið kongaligi einahandilin fór at keypa føroyskan saltfisk.

Hesin vøxturinn hevur hildið fram sum fiskivinnan er útbygd.

Tey seinastu 7-8 árinu hevur ein minni fiskaíðnaður komið upp í Føroyum. Hann gevur arbeiði til munandi tal av fólki og verður ein stórri og stórri partur í útflutningi- og tjóðarinntøku Føroya. Hesin parturin í búskapi okkara er allur sum hann er bundin til heimafiskiskapin, tað er fiskivinnuna innanfyri fiskimarkið.

Siðan fiskimarkið um Føroyar varð sett út í 1964 til 12 fjórðingar, hevur føroyska veiðan innanfyri hetta økið verið stóðugt og munandi vaksandi. Hetta er hent í eini tíð, tá ið fiskiskapurin í øðrum partum av Norð-Atlantshavi hevur verið minkandi, soleiðis at týðningurin av heimafiskiskapinum uppá seg er stóðugt vaksandi. Hetta er eisini av týðningi, nú tað gerst meira og meira trupult at manna fiskiskip til fiskiskap á fjárlíðum, har menn mugu vera heimanífrá í fleiri mánaðir í senn.

Harra formaður. Tað er ikki ómikið sagt, at tað ikki er eittans livilíkindini í dag, men føroyskur búskapur allur sum

Atli Dam

hann er, ið verður harðliga skerður, um stórlig afturgongd verður heimafiskiskapinum fyrri, og hetta við henda, um fiskiskip úr øðrum londum sleppa innum fiskimark at veiða. Um hetta skuldi hent, er stóðugt burtur til tess at upphalda einum fólkatali sum í dag, og úrslitið, sum ikki kemstuttanum, verður minkandi fólkatal.

ÁLIT Í LÖGTINGSMÁLI:

Bygging av serskúla

Málið var lagt fram av landsstýrinum 23. februar 1971 og varð við 1. viðgerð 25. februar 1971 beint til viðgerðar í skúlanevndini.

Nevndin hevur viðgjørt málið og meirilutin (Haldur Hansen, Hilmar Bech, Leon Joensen og Sigfried Skaale) mælir tinginum til at samtykkja uppskotið frá landsstýrinum við hesum broytingum:

1) Verður orðað soleiðis:

Settur verður stovnur til serforsorgina og partvís fólkaskúlin til undirvising av brekaðum børnum. Stovnurin kann vera sjálv-eigandi.

(Skúlanevndin samstíð tó seinni um at broyta álitið við hesum broytingum: Orðið »partvís« verður strokið og í staðin sett aftaná »brekaðum børnum.« Tó soleiðis sum í Betenking um specialundirvising (har sagt verður, at mest møgulig undirvising skal fara fram heima í fólkaskúlanum).

2) Verður orðað soleiðis:

Landið luttekur við 25 pst. av byggiútreiðslunum og rakstri av stovninum. Partur av rakstrarútreiðslunum kann verða líknaður á kommunurnar sambært lögtingslóg.

Løgtingið samtykti í tingsetuni 1969, lógtingsmál nr. 80, at endaligt byggiúppskot til bygging av serskúla til undirvising av brekaðum børnum, skuldi leggjast fyrri lógtingið til góðkenningar við kostnaðarætlan, áðrenn byggingin byrjar.

I hesum uppskotinum verður mælt til at samtykkja:

1) At skúlin verður settur á stovn,

Henda er orsøkin, harra formaður, at vit leggja so mikla dentin á eina loysn, sum ger tað møguligt at halda fast um einarættin, sum vit nú hava, hann hjá føroyskum fiskimonnum at fiska innanfyri fiskimarkið. Vit hava onga avgjörða hugan, hvussu hetta er gjørligt at fremja, og ynski eg tí í lotuni eittans so sterkt sum gjørligt at leggja dentin á, at ein loysn má finnast.

I tí felags fiskivinnupolitikkinum er tað ásett, at summi fólk, sum liva av sjónum, fara at fáa tað torført at finna aðra vinnu, at tjóðarviss einarættindir til fiskileiðirnar framvið teirra strendur eiga at verða teim vissar.

Hetta er ikki nógv mikið til tess at loysa tey føroysku áhugamálini, lutvíst tí tað føroyska fiskimarkið er 12 fjórðingar og ikki 3, sum undantøkin sum eg just nevndi sípa til, lutvíst tí tað fyrri Føroyar er ikki ein fyribils spurningur. Her er ikki spurningur um trupulleikar at finna aðra vinnu. Her er onki í at velja úttan at flyta burtur, og vil tað siga íhaldandi minking í fólkatalinum.

Harra formaður. Eg skal ikki koma nærri inn á aðrar spurningar, sum vit fegin vildu

tala um, teir hava nógv minni týðning enn hesin eini, sum eg gjøllari havi umrøtt. Eg vil bert bera upp spurningarnar:

- 1) Ynskir okkara um eina tariffkvota fyrri tað serstaka slagði av spanskum salti, sum er treytin fyrri tað serliga góðskuna av saltfiski, sum vit virka.
- 2) Tað er neyðugt fyrri okkum framvegis at stuðla okkara aru fáu bøndur, og vit vilja fegin tala um, hvussu tað best kann verða gjørt.
- 3) Fegin vildu vit eisini fingið samráðingar um ymsar tekniskar spurningar í samband við tann felags fiskivinnupolitikkinn, men vit halda, at loysnir hesum viðvíkjandi eru at finna innanfyri reglurnar fyrri felags fiskivinnupolitikkinn.

Eg vil fegin takka tygum, harra formaður, og ráðnum fyrri hovi at fáa borið fram føroysku sjónarmiðini í spurningum, sum hava avgerandi týðning fyrri okkum, og eg vóni, at samráðingarnar um hesar spurningar bera at úrslitum, sum ikki bert Føroyar, men eisini tann víðkaði felagskapurin, kunnu verða nøgdir við.

Rættur ella skylda

Ikki lætt at gripa so óstortsliga inn, segði J. Fr. Øregaard um uppskot um hvíldartíð fiskimanna

Á tingfundi seinasta hósdag var til aðru viðgerð uppskot frá tjóðveldisflokkinum um hvíldartíð fiskimanna. Erlendur Patursson segði, at nú frittíðin hjá fólki uppi á landi var vörðin so nógv, var ikki meir enn rimiligt, at fiskimenn hava tilsvarandi sømdir. Hann mælti til, at uppskotið var samtykt og segði, at grundin til, at tað ikki hevði verið í nevnd var, at tað fleiri ferðir áður hevur verið á tingborði, so allir tingmenn kendu tað.

Rættur ella skylda

Eftir nógvalandi lóg hava fiskimenn rætt til fri frá kl. 24 leygardag til kl. 24 sunnudag og aðrar dagar 8 timar fri um samdøgi, 6 av teimum óbrotnir, segði Eli Nolsøe,

landsstýrismaður, og hann helt, at nýggja uppskotið frá tjóðveldisflokkinum helst kom at verða ein kleppur hjá fiskimonnum, heldur enn at koma teimum til góða.

Av religiøsum grundum

J. Fr. Øregaard helt, ikki tað vera lætt at gripa so óstortsliga inn í tilikun viðurskiftum. Hann helt, at hetta møguliga kundi lata seg gera, tá talan var um einstakar veiðuhættir og helt, at tjóðveldisflokkurin kundi havt gjørt meiri við málið, annað er, um tað er av religiøsum grundum, at uppskotið er sett fram, helt Øregaard.

Fall

Málið fall á tingi. Erlendur mælti til, at uppskotið fór í fíggarnevndina, og atkvøtt var við navnaskalli, men fekk uppskotið 11 ja-atkvøður, 14 atkvøddu ikki og ein var burturstaðdur. Atkvøtt var síðani um málið sjálvt, og fekk tað 6 atkvøður og fall tí.

krav, de stilles overfor i den eksisterende normalskole. Det må derfor blive folkeskolen der stiller den fornødne specialundervisning til rådighed. Hetta verður nevnt, at vi i serundirvising má halda vera grundad á somu sjónarmið í einum og hvørjum landi, uttan mun til landsins viðurskifti annars, so sum tvei geografisku

Spurningurin er so, um tann skúli, ið nevndin hevur mælt til at byggja samsvarar hesum hugsunarhátti. Nevnd ríkis-umboðsmansins sigur, at det må efter udvalgets opfattelse være et ledende synspunkt, at så mange børn som muligt får den fornødne specialundervisning lokalt, således at de kan forblive boende hjemme. Kortini roknar nevndin við, at á Føroya Specialskúla skulu ganga 300 næmingar, børn og vaksin. I hesum sambandi er vert at nevna, at skúlaráðgevarin i serundirvising Johannes Andr. Næs (sum annars eisini hevur verið limur í nevnd ríkis-umboðsmansins), áður hevur víst á tað tal av børnum, ið torvaði undirvising á einum specialskúla og liggur tað talið (Framhald á 3. síðu)

Skrivstovunæmingur

Á Gjaldstovuni í Tórshavn eru tvey stórv sum skrivstovunæmingar leys at sokja. Løn sambært sáttmála millum landsstýrið og Starvsmannafelagið.

Hondskrivað umsókn við prógvum og møguligum viðmælum verður at senda í seinasta lagi 1. april 1971 til

FØROYA GJALDSTOVU, 3800 Tórshavn